Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Titel: Tanker forfattet af en Solicitant paa den 17 Januarii 1773.

Citation: ”Tanker forfattet af en Solicitant paa den 17 Januarii 1773.”, i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 5*, P.H. Høecke, 1773, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_005-shoot-workid2_005_026.pdf (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 5

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

Læs Public Domain-erklæringen

Tanker

forfattet

af en Solicitant

paa

den 17 Januarii 1773. Kiøbenhavn,

trykt hos Paul Herman Höecke 1773.

2

Om den Syttende Januarii 1772 kan man med en uforglemmelig Erindring sige: See, denne er Dagen, paa hvilken den Allerhøyeste har behaget at befrie vor Allernaadigste Konge, den Høykongelige Familie, og begge Rigers Undersaattere fra saa mange overhængende ulykkelige Tildragelser, af hvilke man allerede havde adskillige skadelige Prøver saavel i Staten som i Politiken, som alt blev forøvet af de Tvende henrettede Grever Struensee og Brandt. Det er ufornødent at opregne postviis alle deres skammelige og onde Forhold, da samme ere ubehagelige og sensible at tænke paa. Det bør altsaa være enhver redelig Dansk og Norsk Undersaat nok, at disse staaer i deres Deel og er belønnet efter Fortieneste.

Dog vil Dagen den Syttende Januarii blive uforglemmelig, ey allene af dem, der belevede samme, og længe forhen at denne Forløsnings-Dag frembrød, sørgede og sukkede over disse onde Stats-Ministeres utilladelige Foranstaltninger og Herredømme; men denne Dag vil tillige blive i Erindring hos Efterslægten, saa længe en Dansk og Norsk nævnes. Dette udgiør dog ikke Aarsagen, at denne Dag bliver uforglemmelig, og den bør heller ikke blive det, naar vi med en hellig Andagt vil betragte følgende:

3

1) Guds forunderlige Befrielse og Hielp i Nødens Tid. 2) De Midler, som hans Viisdom havde udseet til at hielpe og redde Hans Kongelige Majestet, den Kongelige Familie og Rigernes Undersaattere.

3) Den Tak og Ære, vi ere Gud pligtige for hans naadige Beskiermelse; dernæst de høye Midler, som hans Alvidenhed haver forud seet at være beqvemme til at udføre saa vigtig en Sag.

1) Angaaende den første Betragtning, om Guds forunderlige Befrielse og Hielp i Nødens Tid: da er de Lærdes Tunge stammende og deres Pen alt for sløv til at kundgiøre hans Ære, som det sig bør; thi alt hvad som i saa Maader kan fremføres, er ikke nok. Dog lader Gud sig nøye med et Velmeent Hierte, som han ey forsmaaer. Det er ham nok, naar vi i Troen skiønner paa de Velgierninger og den Hielp, som han daglig beviser os. O! hvor haver vi ikke Aarsag nok at betragte den megen Omsorg og faderlig Kierlighed, som han beviste os paa denne Dag, da Ulykke og Fare svævede over vore Hoveder, der var saa stor og forskrækkelig, at vi ey vidste os nogen Redning, og havde Udseende til vor Regierings og Undersaatternes Undergang og Beskiemmelse! Men hvor forunderlig erfarede vi ikke Guds Almagtes Haand i Nødens Tid, og hvor kierlig sørger han ikke for sin fornuftigste Skabning, Mennesket, uagtet at de saa ofte paa mangt og utallige Maader fortøner hans Almagt, og ikke skiønner paa den Omhue og Forsyn, som han beviser et Menneskes Barn fra sit Barnesvøb indtil sin Døds Time, for hvilken Omsorg ethvert Menneske haver Aarsag at takke og prise hans Navn fra Solens Opgang til dens Nedgang. Men ak! det er at beklage, at Mennesker saa ringe og ubetænksom skiønner

4

derpaa, derimod hengiver sig til alle Slags syndige Laster som nævnes kan, og det, som er det verdste, bespotter hans hellige Ord og hans Sendebud, som ere ordinerede og betroede til at forkynde hans Lov og Befalinger. Almægtige! hvor er din Taalmodighed og Miskundhed stor imod os Mennesker, at du saaledes kan taale Syndens Ondskab! Ak lad enhver af os eftertænke vores Forhold og Vandel imod dig, vor Gud, og vor Næste! O! hvor vil vi da befinde, at vor Synds Register er stort og vore Overtrædelser utallige! Vel ere vi skabte efter dit Billede, for at tiene dig i Hellighed og Retfærdighed, men i vor heele Vandel ligner de fleste

af os Sathans Billede og Natur; thi vi vanhelliger dit Navn, og søger vor Fordeel i Uretfærdighed, vor Fornøyelse i Ukierlighed, Had og Misundelse. Billig maae vi tilstaae og bekiende, ey allene at have fortjent den Straf og Plage, som disse Henrettede haver tilveyebragt, men endog den, som de videre have kundet paaført os, ifald din forunderlige Rædning og Befrielse ey havde kommet os til Hielp.

2) Bør vi, saa vidt vi formaaer, betragte Guds Viisdom i Henseende til de Midler, som han havde udvælget os til Hielp og Rædning.

I denne Betragtning ere vi ligesaa ufuldkomne som i den første, og i saa Maader bør bekiende med Apostelen Paulus: O Rigdoms Dyb baade paa Guds Viisdom og Kundskab! & c. Men for saa vidt vor Ufuldkommenhed ey kan tilveyebringe i saa vigtig en Sag, bør vi ey fortie hans Ære; thi intet Menneske, som er oplyst i den hellige Skrift og de verdslige Historier, kan være uvidende om de adskillige Midler, som Gud har behaget at bruge til Frelse og Rædning for Mennesker i Nødens Tid. Ofte har han fundet for got at bruge de svage og ringe Midler, saa og de

5

stærke og formaaende, ligerviis som hans Viisdom har fundet det fornøden. Men i Henseende til den Fare og Nød, som vor Konge, den Kongelige Familie og Rigernes Undersaattere vare undergivet af de forbenævnte Stats-Ministere, kan vi tydelig see, at hans Almagt har fundet for got at bruge de høyeste, allermeest formaaende og de oprigtigste Midler, nemlig vor Allernaadigste Dronning Juliane og vor Allerelskeligste Arveprintz Friderich. Disse høye Personers Sorg og Omhue indsaae Gud at være den største, for at see den Oldenborgske Stammes Regiering, som i 323 Aar har været et Stammehuus, og ved hvis Regiering Dannemark og Norge har havt de allerbeste og frommeste Regentere; saa kunde Høystsamme Personer heller aldrig taale at see saadanne onde og umeritterede Personer skulde tillades at denigrere den Danske Regierings høye Anseende, og tilføye Rigernes Undersaattere Ruin og Ødeleggelse. Man kan fornuftig forestille sig, hvor megen Sorg og Bekymring disse høye Siele har havt for at see saa skadelig en Ild dæmpet, hvis Anseende havde ellers kundet tilveyebragt de allerfarligste Følger. Men vi læser i Guds Ord: hertil skal du komme og ikke længere. Nu var Guds Time kommen, og hans Viisdom havde allerede berustet deres høye Siele med den Kraft, at Sagen skulde uden videre Appel vorde exequeret, thi dens Suiter taalede det ikke længere; man havde ellers faaet at see de troefaste og redelige Undersaatters Ruin og Blodsudgydelse. O hvilket skræksom Syn, og hvilken Nød og Elendighed havde vi da ikke været undergivet! Thi de troefaste Borgere, Militaire og Civile, (som ikke havde bøyet Knæe for disse Afguder) men længe forhen har sørget og sukket over disse Statsmænds utilladelige Regiering, vare allerede satte i den Tilstand, at de ikke saa lettelig

6

havde ladet sig undertvinge til Lydighed under saadanne skadelige og uberettigede Herrers Magt og Vælde. Men lovet være den allerhøyeste Regent, som lavede Alting til vor Frelse! Thi om anderledes havde skeet, saa havde Sagen aldrig faaet saa ønskelig et Udfald. Enhver Upartisk kan nu sige, at denne Handel var af Herren bestemmet til vor Forløsnings-Dag, følgelig fornuftig betænkt og tilendebragt: saa at, hvad enten Momus eller nogen af det skadelige Parties Tilhængere vil sige eller foregive, saa er og bliver Overlegget og Executionen i sig selv den grundigste og beste.

Dog kan jeg neppe forestille mig, at saa nedrige Siele vil findes iblant os, der vil give Fremmede sin Konges Ære og de Græsselige hans Aar. Men dersom de findes, da ønsker jeg, at Gud vil bortsprede dem og hans Straf følge dem, og at enhver forrædersk Joabs Blod maae komme over hans Hoved.

Og foruden det, som nu kortelig er sagt om de Midler, som Gud har udseet at kunde frelse os fra den Fare, som vi alle vare undergivet, saa kan vi heller ikke nægte det, som Sandhed og den daglige Erfarenhed viser, at samme allerhøystbemeldte Midler drager fremdeles al den Omsorg og Kierlighed der tænkes kan, for at befordre Regieringen og det almindelige Beste, enhver efter sin Stand og Vilkaar. De fornuftige og nøysomme Gemytter skiønner derpaa og glæder sig over, at saa mange nyttige Foranstaltninger kan være tilveyebragt, da næsten alle Ting forefandtes i en confus og slet Tilstand. Sandelig, det er ikke saa let en Sag at bringe samme saa hastig i en god Orden, som man gierne ønsker. De Kloge, som indseer dets Mangel, skiønner derpaa med Fornuft. De Taabelige veed ey andet end at knurre og yttre deres Misfornøyelse og sige: vi seer jo ingen Forbedring, det gaaer endnu til som forhen & c. Men

7

hvor finder man nogen Regiering, den maae være saa god som den findes kan, at der ikke findes Misfornøyelse, skiønt uden Aarsag?

Mange Mennesker ere saa ildesindet, at naar det ey gaaer dem efter Ønske og Villie, saa udbryder de med en utilladelig Malice. Men alle saadanne giver tilkiende en ringe Indsigt og Forstand. De begriber ikke, at Statens Læger og Doctores (Lignelseviis at tale) i hvor gierne de ønsker, ey saa hastig kan stille den Sygdom og Smerte, som dens Legeme er befænget med. Mange Ting synes for Menneskene at være gode og ere dog

onde, saa at de kloge og beste Statsmand kan imod deres Ville ofte blive bedraget; thi, kunde de som en Guldsmed strax prøve det falske Metal imod det gode, saa var Sagen let afgiort. Ney, hertil udfordres meere end en ubetænksom Veltalenhed i Compagnier og Samlinger, hvor saadanne Geister bliver tilhøret med Aplaus og berømmet, formedelst deres Tale ey af de Fornuftige bliver igiennemdrevet.

Men hvorledes merker man ey ofte, at Uvidenhed og Dumdristighed gemeenligen fører Ordet, og tør tale om de Ting, som overgaaer deres Horizont, naar de Kloge tier stille og ey lader sig merke med det, som de veed og kunde sige.

3) Saa bør vi alle, som har oplevet denne Dag og erfaret Herrens vor Guds Frelse, naadige Beskiermelse og Rædning af den Nød, vi vare geraadet i, aldrig forglemme at takke, love og prise ham, ey allene naar denne Dag igien fremkommer, men og alle vore Livets Dage, og kundgiøre den for vore Børn, med Forestilling om vor Guds besynderlige Frelse, paa det at vor Taksigelse kan ligesom vore Eyendeele gaae i

8

Arv fra Slægt til anden. Almægtige Gud og barmhjertige Fader! vi takke og prise dit allerhelligste Navn for din Naade og Frelse, som du har beviset os, ved at redde vor Allernaadigste Konge og det Kongel. Huus og Rigernes Undersaattere fra disse skadelige Menneskers videre foretagende onde Bedrifter.

Og vi bør ey heller forglemme at takke vor Allernaadigste Dronning Juliana Maria, med vor Allerelskeligste Printz Friderich, dem Gud har udvælget til at træde i Spidsen for at tilbringe os Fred og Frelse. Almægtige Skabere! udrust dem fremdeles med din Viisdom, Aand og Kraft, til at understøtte vor Allernaadigste Konge udi Hans Regierings Byrder, da vi næst den Høyestes Forsyn herefter, som forhen, kan vente at leve under den allerbeste souveraine Regiering.